

راهکارهای علمی و پیشگیرانه از ارتکاب جرائم مالی کارکنان ناجا

(مورد مطالعه فرماندهی انتظامی ویژه شرق استان تهران)

احمدرضا فراشی^۱ دکتر اکبر استرکی^۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۹/۰۷

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۱۲/۰۸

فصلنامه علمی - تخصصی دانش انتظامی شرق استان تهران

سال پنجم، شماره نوزدهم، پاییز ۱۳۹۷

صفحه ۱۰۰-۶۷

چکیده

از جمله معضلاتی که بشر همواره با آن مواجه بوده، مسئله جرم و گرایش افراد به جرایم است. این تحقیق به شناسایی راهکارهای علمی و پیشگیرانه از ارتکاب جرائم مالی کارکنان ف.ا. ویژه شرق استان تهران از سال ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶ پرداخته است. با توجه به گستردگی مأموریت های محوّل ناجا، کلیّه کارکنان به خصوص کارکنان پلیسهای تخصصی و کوپ ها در معرض آسیب ها و تهدیدات فراوان از جمله جرائم مالی قرار دارند. در این پژوهش راهکارهای علمی و پیشگیرانه از ارتکاب جرایم مالی کارکنان طرح و سپس برای تدوین فرضیه های تحقیق از روشهای مختلف استفاده شده است.

روش تحقیق و جامعه آماری: این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی، تحلیلی با رویکرد پیمایشی است. محیط پژوهش ۵۵۰ نفر از کارکنان با سابقه ۶ سال به بالاتر در سال ۱۳۹۷ می باشند، که براساس جدول مورگان حجم نمونه تعداد ۲۲۶ نفر انتخاب گردیده اند. روش گردآوری اطلاعات میدانی و ابزار آن پرسشنامه (محقق ساخته) از نوع بسته با ۳۸ سؤال بوده و مقیاس اندازه گیری سؤالات، از نوع لیکرت و برای تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار SPSS استفاده شده و برای آزمون سؤالات از رگرسیون، ضریب همبستگی و آزمون T استفاده شده است که ضریب آلفای کرونباخ آن عدد ۰/۷۸ می باشد.

کلید واژه ها: پیشگیری، صیانت، جرائم مالی، ناجا، کارکنان، جرم، آسیب پذیری

^۱ - نویسنده و مسئول و کارشناس ارشد دانشکده علوم و فنون

^۲ - دکترای علوم ارتباطات اجتماعی و عضو هیئت علمی دانشکده علوم انتظامی

مقدمه

جرائم مالی از جمله جرایمی است که در تمام ادوار تاریخ به عنوان یک پدیده اجتماعی مجرمانه مورد تنفر عمومی بوده و در همه ادیان و آئین‌ها و قوانین ملت‌ها امری ناپسند و مذموم و با عکس‌العمل شدید مواجه بوده است. بنابراین از زمان پیدایش دولت و حکومت جرائم مالی از اهمیت خاصی برخوردار بوده و اگر دقت شود به خوبی استنباط می‌گردد که یکی از مهم‌ترین و مؤثرترین علت اضمحلال و سقوط حکومت‌ها، آلوده شدن قضات و کارگزاران و حکام بر این عمل بوده است. کلیه نهادها از جمله نیروهای مسلح بخصوص نیروی انتظامی که متولی و متفکل تأمین نظم و امنیت داخلی کشور می‌باشد با اقتدار و سلامت کامل بهترین وجه به مأموریت‌های خود پرداخته و به طور کامل به اهداف قابل حصول خود دست یابند بدیهی است از آنجائی که کارکرد این نهاد، حفظ نظم و امنیت جامعه می‌باشد لذا به طور طبیعی بایستی خود نیز از حیاتی سالم، پویا، با نشاط و منظم برخوردار باشد تا از حداکثر استعدادها و امکانات، بهره‌برداری‌های لازم به عمل آید ارتش‌ها یکی از جرایم مبتلا به ناجا بوده که در چند سال گذشته اذهان مسئولان و مدیران عالی این سازمان را جهت ریشه‌کنی و مقابله با این پدیده شوم به خود معطوف داشته است. طی پژوهش‌هایی که تاکنون در سطح ناجا در خصوص علل و عوامل اخذ رشوه توسط کارکنان این سازمان صورت گرفته عوامل متعددی برای آن احصاء شده است. اما اقدام خاصی در راستای رسیدگی به این عومل و مرتفع کردن آنها به صورت جدی صورت نگرفته است. از طرفی پیشگیری از جرائم یکی از مباحثی است که در تمام کشورها خصوصاً ایران تاکنون کمتر بدان توجه شده است. اما خوشبختانه در چند سال اخیر اقدامات مثبت و مطلوبی در جهت توجه بیشتر به مقوله پیشگیری در حال شکل‌گیری می‌باشد که انجام پژوهش‌های مختلف در خصوص پیشگیری از جرایم را می‌توان در این جهت برشمرد.

بیان مسأله

جرائم مالی از جمله جرایمی هستند که به عنوان یک پدیده اجتماعی مجرمانه توسط کارکنان سازمانهای دولتی و غیر دولتی ارتکاب می‌یابد و در آیین نامه‌ها و قوانین ملتها امری ناپسند و مذموم و با عکس‌العمل شدید مواجه بوده است. بنابراین مقابله با مفاسد و جرائم مالی از اهمیت خاصی برخوردار می‌باشد. پیشگیری از جرائم مالی در نهادهای

دولتی و همچنین در نیروهای مسلح از جمله، نیروی انتظامی که متولی تامین نظم و امنیت داخلی کشور است امری ضروری می باشد. از آنجا که کارکرد این نهاد حفظ نظم و امنیت جامعه می باشد، براین اساس وبه طور طبیعی این نیرو بایستی خود نیز از حیاتی سالم و پویا برخوردار باشد تا از حداکثر استعدادها و امکانات بهره برداری لازم بعمل آید. جرائم مالی یکی از جرائم مبتلابه در نهادهای دولتی و ناجا بوده که اذهان مسئولان و مدیران عالی این سازمان را جهت ریشه کنی و مقابله با این پدیده به خود معطوف داشته است. طی اقداماتی که تاکنون در سطح ناجا در خصوص علل و عوامل جرائم مالی که توسط کارکنان این سازمان صورت گرفته عوامل متعددی برای آن احصاء شده ولی اقدام خاصی در راستای رسیدگی به این عوامل و مرتفع کردن آنها به جد صورت نگرفته است از طرفی پیشگیری از جرائم یکی از مباحثی است که در تمام کشورها بدان توجه شده است. خوشبختانه در چند سال اخیر اقدامات مثبت و مطلوبی در جهت توجه بیشتر به مقوله پیشگیری در حال شکل گیری است که انجام پژوهشهای مختلف در خصوص پیشگیری از جرائم را می توان در این جهت برشمرد.

پیشگیری از وقوع جرم مستلزم شناخت خود جرم است زیرا شناخت جرم می تواند راهنمای مهمی برای پیشگیری از وقوع آن در آینده باشد. دین مبین اسلام بر پیشگیری بیش از اصلاح اهتمام دارد وبه همین دلیل قبل از هرچیز به عوامل بوجود آورنده وزمینة های گناه و جرم توجه کرده است وشاید مهمترین و پربارترین بخش از تاکیدات اسلام روی همین بعد باشد. رهبر عزیز وفرزانه انقلاب نیز رهنمودهای گهرباری دراین خصوص دارند که فرمودند؛ برپیشگیری اصرار بیشتری دارم تا علاج فکرکنیدراه پیشگیری چیست. این جلوگیری از تخلفات (پیشگیری) رابیاورید داخل برنامه خودتان؛ با عنایت به اینکه نظام صیانت، حفاظت و پیشگیری به عنوان یکی از اجزاء مأموریتی ناجا در ساحفا و بازرسی ناجا وظیفه دارد بر مبنای اساسنامه مصوب، فرامین فرماندهی معظم کل قوا (مدظله العالی) و تدابیر سازمانی و... ضمن صیانت با توسعه و ترویج فرهنگ خودحفاظتی و ارائه تدابیر پیشگیرانه درجهت کاهش آسیبهای حفاظتی و امنیتی و جلوگیری از بروز شکستها و تخلفات حفاظتی، با تدوین الگو، خطمشی، ضوابط و مقررات حفاظتی و نظارت بر حُسن اجرای آن، امنیت پایدار را در اهداف مرجع حفاظتی توسط نیروی انتظامی دنبال نماید.

اهمیت و ضرورت تحقیق

الف). اهمیت: در انجام پژوهش‌ها به نظر می‌رسد که بیشتر جلوگیری از ارتکاب آن مورد توجه است تا ریشه‌یابی علل و عوامل آن. لذا مسئله اخذ رشوه توسط مأمورین انتظامی یکی از دغدغه‌هایی است که بخشی از توان نیروهای نظارتی را معطوف به خود داشته است. اخذ رشوه با تضييع انگیزه، موجب زیان‌های اقتصادی تضعیف نهادهای اجتماعی حتی موجب زیان‌های سیاسی می‌شود و اگر در سطح نیروهای حافظ کیان و امنیت مردم باشد موجب زیان‌های مربوط به اهمیت جامعه می‌شود که جبران‌ناپذیر است. ارتشاء تخلفی است که معمولاً به علت سوءاستفاده نمودن از قدرت نشأت می‌گیرد براساس این اصل مهم قدرت زیاد زمینه‌های زیادی را برای ارتکاب تخلفات سودآور فراهم می‌آورد. اگر درخصوص علل تخلفات مربوط به سوءاستفاده از قدرت تحقیقی انجام گیرد این حقیقت آشکار می‌گردد که هر چند این تخلفات از حرص و آز و ضعف انسان ناشی می‌شود اما در اکثر مواقع ریشه در نقص ساختارها و موقعیت‌های اجتماعی دارد به همین لحاظ این پدیده سزاوار بررسی و تحقیق می‌باشد تا بتوان با شناخت بهتر آن، حداقل از وقوع این پدیده شوم جلوگیری کرد زیرا فساد اداری باعث بوجود آمدن و عدم اطمینان در جامعه بوده و می‌تواند پایه‌های هر حکومتی را سست و متزلزل کند. مسئله اصلی و دغدغه این پژوهش میزان تأثیرگذاری و راهکارهای علمی و پیشگیرانه از جرائم مالیکارکنان ف.ا.ا.ویژه شرق استان تهران را بررسی می‌نماید.

ب). ضرورت تحقیق: در سالهای اخیر پژوهشهایی در رابطه با علل و عوامل جرائم مالی در سطح نیروهای مسلح بخصوص نیروی انتظامی صورت گرفته ولی کمتر به موضوع شیوه‌های پیشگیری از آن پرداخته شده است همین امر ضرورت موضوع و بحث و بررسی پیرامون عوامل سازمانی موثر بر پیشگیری از جرائم مالی در سطح کارکنان ف.ا.ا.ویژه شرق استان تهران را روشن می‌کند. شاید بتوان با شناسایی شیوه‌های موثر پیشگیری از جرائم مالی، از گسترش این معضل، پیشگیری یا حداقل آن را کاهش داد. بنابراین مقابله و مبارزه با جرائم مالی در ناجا ضرورتی جدی و انکارناپذیر است.

سوالات تحقیق

الف). سؤال اصلی: راهکارهای علمی و پیشگیرانه از جرائم مالی کارکنان ف.ا.ا.ویژه شرق استان تهران کدامند؟

ب) سوالهای فرعی

۱. آموزشهای حفاظتی تا چه میزان برپیشگیری از جرائم مالی کارکنان ف.ا.ا. ویژه شرق استان تهران موثرند؟
۲. نظارت فرماندهان ومدیران تا چه میزان بر پیشگیری از جرائم مالی کارکنان ف.ا.ا. شرق تهران موثر است؟
۳. از بین بردن زمینه های آسیب پذیری تا چه میزان بر پیشگیری از جرائم مالی کارکنان موثر است؟
۴. نظارت رده های نظارتی تا چه میزان بر پیشگیری از جرائم مالی کارکنان ف.ا.ا. شرق استان تهران موثر است؟

فرضیه های تحقیق

الف) فرضیه اصلی: اقدامات علمی و پیشگیرانه در پیشگیری از جرائم مالی کارکنان ف.ا.ا. ویژه شرق استان تهران تاثیر دارد.

ب). فرضیه های فرعی

- ۱- آموزشهای حفاظتی در پیشگیری از جرائم مالی کارکنان، تاثیر دارد.
- ۲- نظارت فرماندهان ومدیران در پیشگیری از جرائم مالی کارکنان، تاثیر دارد
- ۳- از بین بردن زمینه های آسیب پذیری در پیشگیری از جرائم مالی کارکنان، تاثیر دارد.
- ۴- نظارت رده های نظارتی (حفا و بازرسی) بر عملکرد مالی کارکنان درپیشگیری از جرائم مالی کارکنان ف.ا.ا. ویژه شرق استان تهران تاثیر دارد.

اهداف تحقیق

الف). هدف اصلی: بررسی راهکارهای علمی و پیشگیرانه از جرائم مالی کارکنان ف.ا.ا. شرق استان تهران

ب). اهداف فرعی

۱. بررسی نقش آموزشهای حفاظتی برپیشگیری از جرائم مالی کارکنان ف.ا.ا. ویژه شرق استان تهران
۲. بررسی نقش نظارت فرماندهان و مدیران بر پیشگیری از جرائم مالی کارکنان ف.ا.ا. ویژه شرق استان تهران

۳. بررسی نقش ازبین بردن زمینه های آسیب پذیری (فردی و درون سازمانی) بر پیشگیری از جرائم مالی کارکنان ف.ا.ا. ویژه شرق استان

۴. بررسی نقش نظارت رده های نظارتی بر پیشگیری از جرائم مالی کارکنان ف.ا.ا. ویژه شرق استان تهران

پیشینه تحقیق

با بررسی های بعمل آمده از جمله مطالعات، تحقیق ها و پژوهش های انجام شده در این خصوص می توان به تالیفات زیر در ناجا اشاره نمود:

۱- محمدرضاپورغلامحسین، (۱۳۸۷) در پایان نامه کارشناسی ارشد خود با عنوان بررسی راهکارهای موثرپیشگیری وضعی از اخذ رشوه در کلانتری های فاتب (موضوع سر کلانتری هفتم تهران بزرگ) پنج دسته از تکنیک های پیشگیری وضعی، یعنی افزایش زحمت ارتکاب جرم، افزایش خطر ارتکاب جرم، کاهش منافع مورد انتظار جرم، کاهش عوامل تحریک جرم و از بین بردن بهانه ها و معاذیر ارتکاب جرم در خصوص جرم رشوه بومی سازی شده و نتایج حاصل نشان داده که بکارگیری تکنیک های: افزایش تلاش زحمت لازم، افزایش خطرات، ازبین بردن معاذیر و کاهش عوامل تحریک کننده ارتکاب جرم در پیشگیری از اخذ رشوه در کلانتری های فاتب موثرند.

۲- اسفندیارکدخدایی، (۱۳۸۷) در پایان نامه ارشد خود با عنوان: شیوه های اثربخش پیشگیری از ارتشای باندی کارکنان (مطالعه موردی فرماندهی انتظامی لرستان) تاثیر سه متغیر مستقل شامل پیشگیری کیفی، پیشگیری اجتماعی و پیشگیری وضعی را مورد بررسی قرار داده و ابتدا مبانی نظری از منابع مختلف جمع آوری و بر مبنای آن مدل تحقیق طراحی گردیده است. سپس عملیات جمع آوری اطلاعات از طریق پرسشنامه با طیف لیکرت انجام گردید و داده ها با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی (با آزمون خی دو) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. هر سه فرضیه تحقیق به ترتیب پیشگیری اجتماعی با ۹۰/۶، پیشگیری کیفی با ۸۴/۹، و پیشگیری وضعی با ۷۹/۲ امتیاز مورد تایید واقع شدند یعنی بین اعمال روشهای پیشگیری اجتماعی، کیفی، وضعی و پیشگیری از ارتشای باندی ارتباط معنادار وجود دارد.

۳- محمدرضا یوسفی، (۱۳۸۷) در پایان نامه ارشد خود با عنوان " بررسی تاثیر آموزش های حفاظتی درپیشگیری از جرائم کارکنان پایور راهور فاتب از دیدگاه کارکنان "

دردانشکده دافوس ناجا در سال ۱۳۸۷ که نتایج حاصل از تحقیق نشان می دهد که: آموزش های حفاظتی بدو خدمت دوران آموزشی، شرکت در کلاس های آگاهسازی حفاظتی حین خدمت، نمایش فیلم های حفاظتی، مطالب حفاظتی مندرج در نشریات سازمانی، تبلیغات حفاظتی مانند: تراکت، پوستر، شعارهای حفاظتی در پیشگیری از جرائم کارکنان موثر است و اولویت همه شیوه های آموزش های حفاظتی در پیشگیری از جرائم کارکنان یکسان نیست.

مبانی نظری

الف). مفهوم پیشگیری: بزه یک پدیده پیچیده، با قابلیت تفسیر بالا و مفهومی متغیر در بستر زمان و مکان است. نقطه تلاقی دیدگاه های مختلف نسبت به جرم، اعمال کنترل بر آن است. برای سالیان متمادی تصور می شد نه تنها شیوه های سنجیده کنترل جرم در قالب سیستم عدالت کیفری شکل می گیرد و از رهگذر مجازات اعمال می گردد. امروز می توان گفت نوعی هم گرایی بر سر این مفهوم وجود دارد که فرآیند جرم انگاری یک پیش شرط ضروری برای پیوستگی اجتماعی و کنترل اجتماعی نیست و به عبارت دیگر کنترل تنها در اشکال رسمی ظاهر نمی گردد. از سوی دیگر بر پیوستگی جرم با زمینه بروز و ظهور آن تأکید می گردد. از این منظر جرم نمی تواند به منزله یک امر التزامی و جدای از بستری که در آن قرار گرفته است بررسی و کنترل شود. این رویکرد نهایتاً به غنی سازی جرم شناسی و پدید آمدن جرم شناسی پیشگیرانه می انجامد که به مفهومی مضیق از پیشگیری قائل است. «واژه پیشگیری» امروزه در معنی جاری و متداول آن دارای دو بعد است: پیشگیری یا جلوگیری کردن، هم به معنی پیش دستی کردن، پیشی گرفتن و به جلوی چیزی رفتن است و هم به معنی «آگاه کردن، خبر چیزی را دادن و هشدار دادن» اما در جرم شناسی پیشگیرانه، پیشگیری در معنی اول آن مورد استفاده واقع می شود یعنی کاربرد فنون مختلف به منظور جلوگیری از وقوع بزهکاری، هدف به جلوی جرم رفتن و پیشی گرفتن از بزهکاری است (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۷۸: ۱۳۰-۱۲۹).

پیشگیری از لحاظ لغوی: پیشگیری از نظر لغوی: جلوگیری، دفع، صیانت، حفظ صحت (دهخدا، ۱۳۷۷: ۴۵). پیشگیری از نظر لغوی به معنای جلوگیری کردن، مانع شدن،

جلو بستن و نیز اقدامات احتیاطی برای جلوگیری از رخدادهای بد و ناخواسته است. (معین، ۱۳۸۱: ۹۳۳).

ب). **اقدامات پیشگیرانه:** به یکسری از امور گفته می‌شود که ضمن تعیین روش‌ها و اصول حفاظتی با وضع مقررات و دستورالعمل اجرائی موجب گسترش فرهنگ پیشگیری و ایجاد آمادگی جهت پیشگیری و یا کاهش سوانح و حوادث می‌گردد (جمشیدی، ۱۳۸۰: ۵۱).

۱/ب). **پیشگیری کیفری:** «طریق مجازات کسانی که ممنوعیت‌های کیفری را نقض کرده‌اند از سوی دیگر، در مقام پیشگیری عام» و پیشگیری خاص از جرم است. کلیه اقدام‌هایی که منجر به افزایش هزینه ارتکاب جرم می‌گردند (سمیرا خالقی، ۱۳۸۰). در استنباط مفهوم پیشگیری و مصداق‌های آن دو جهت‌گیری کلی دیده می‌شود. برخی از جرم‌شناسان مفهومی موسع برای تدابیر پیشگیرانه قائل شده و گروهی دیگر پیشگیری را در مفهومی محدود و مضیق به کار می‌برند.

مفهوم موسع: مطابق این مفهوم، انجام دادن هر اقدامی که علیه جرم بوده و آن را کاهش دهد، پیشگیری محسوب می‌شود. بر اساس این برداشت انواع تدابیر کیفری و غیر کیفری چه مربوط به قبل و چه مربوط به بعد از وقوع جرم، پیشگیری محسوب می‌شوند. فلذا در این تعبیر، حتی تعقیب و دستگیری بزهکاران، اعمال مجازات یا تعلیق اجرای آن، الزام آنان به جبران خسارت مجنی علیه و فردی کردن مجازات توسط قاضی نیز پیشگیری به شمار می‌آیند. لذا این مفهوم طیف وسیعی از اقدامات کیفری و غیر کیفری را در بر می‌گیرد (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۸۳: ۷۳۷).

مفهوم مضیق: در جرم‌شناسی پیشگیرانه، پیشگیری مفهومی مضیق پیدا کرده است. در این مفهوم پیشگیری به مجموعه وسایل و ابزارهایی اطلاق می‌شود که دولت برای مهار بهتر بزهکاری از طریق حذف یا محدود کردن عوامل جرم‌زا یا از طریق اعمال مدیریت مناسب نسبت به عوامل محیط فیزیکی و محیط اجتماعی موجد فرصت‌های جرم، مورد استفاده قرار می‌دهد (همان، ۷۴۰).

۲/ب). **پیشگیری اجتماعی:** شامل اقدامات پیشگیرنده‌ای است که به دنبال حذف یا خنثی کردن آن دسته از عواملی هستند که در تکوین جرم مؤثر بوده‌اند. تأکید آن بر محیط اجتماعی و انگیزه‌های مجرمین و نیز بر فرآیندهای اجتماعی بلندمدت یا کوتاه

مدت است که طی آن و شاید در واکنش به آن بزهکاری ظهور می‌یابد (نجفی ابرند آبادی، ۱۳۷۸: ۱۳۰-۱۲۹).

از استراتژی‌های پیشنهاد این روش می‌توان به طرح‌هایی نظیر کلپ جوانان اشاره نمود. به نظر برالیت^۳ که یکی از نظریه‌پردازان پیشگیری است، هدف این نوع پیشگیری، تقویت بنیادهاست که قابلیت و توان اجتماعی کردن را به منظور تأثیرگذاری به گروه‌هایی که بیشتر در معرض خطر هستند دارد. پیشگیری وضعی شامل اقدام‌ها و تدابیری است که به سمت تسلط بر محیط و شرایط پیرامونی جرم (وضعیت مشرف بر جرم) متمایل است. این امر از یک سو از طریق کاهش وضعیت‌های ماقبل بزهکاری یعنی وضعیت‌های پیش‌جنائی که وقوع جرم را مساعد و تسهیل می‌کند انجام می‌شود و از سوی دیگر با افزایش خطرات شناسائی و دستگیری بزهکاران. بنابراین پیشگیری وضعی، بیشتر با حمایت از آماج‌های جرم و نیز بزهکاران بالقوه و اعمال تدابیر فنی، به دنبال پیشگیری از بزه‌دیدگی افراد یا آماج‌ها در برابر بزهکاران است. که در نهایت و به طور غیرمستقیم کاهش بزهکاری نتیجه آن خواهد بود. استواری پلیس در فضای جغرافیایی معین با گشت‌های پلیسی در مکان‌ها و محل‌های معین می‌توانند در چارچوب پیشگیری وضعی قرار گیرد زیرا بدین ترتیب وضعیت و اوضاع و احوال ماقبل و مشرف به بزهکاری به ضرر مجرم تغییر می‌یابد و لاقبل مجرم را از ارتکاب جرم در آن محدوده یا نسبت به آن آماج معین منصرف می‌کند (همان: ۱۴۱).

۳/ب). پیشگیری وضعی: پیشگیری وضعی شامل مجموعه اقدام‌ها و تدابیری است که به سمت تسلط بر محیط و شرایط پیرامونی جرم (وضعیت مشرف به جرم) و مهار آن متمایل است. این امر از یک سو با کاهش وضعیت‌های ماقبل بزه‌کاری یعنی وضعیت‌های پیش‌جنائی که وقوع جرم را مساعد و تسهیل می‌کند انجام می‌شود و از سوی دیگر با افزایش خطر شناسائی و احتمال دستگیری بزهکاران. بنابراین پیشگیری وضعی، بیشتر با حمایت از آماج‌های جرم و نیز بزه‌دیدگان بالقوه و اعمال تدابیر فنی به دنبال پیشگیری از بزه‌دیدگی افراد یا آماج‌ها در برابر بزه‌کاران است که در نهایت و به طور غیرمستقیم کاهش بزه‌کاری نتیجه آن خواهد بود. در صورتی که پیشگیری اجتماعی به طور مستقیم در مقام جلوگیری از مجرم شدن افراد است، یعنی جلوگیری از تبدیل شدن بزهکاران

^۳.beralit

بالقوه به بزهکاران بالفعل. در واقع پیشگیری اجتماعی از بزهکاری شامل مجموعه اقدام‌های پیشگیرنده است که به دنبال حذف یا خنثی کردن آن دسته از عواملی هستند که در تکمیل جرم مؤثر بوده‌اند (گسن، ۱۳۷۶: ۱۴۰).

می‌توان گفت در این نظریه پیشگیرانه دو جهت‌گیری کلی وجود دارد.

◀ مداخله در وضعیت ما قبل جرم

◀ ایمنی‌سازی اهداف جرم یعنی اقداماتی که از بزه‌دیدگی، پیشگیری می‌نماید همچنین در

یک تقسیم‌بندی می‌توان برای پیشگیری وضعی دو هدف عمده را تعیین نمود

۱- تقلیل وضعیت‌های ماقبل جرم

۲- اعمال اقداماتی که منجر به بالا بردن هزینه جرم یا کاستن از منافع جرم می‌گردد
براساس نظر کلارک^۴ پیشگیری وضعی از جرم اصطلاحی است که برای اولین بار توسط واحد تحقیق در وزارت کشور بریتانیا ابداع گردید و براساس ایده‌ای منبعث از مطالعات وزارت کشور درباره بازپروری زندانیان شکل گرفت. یکی از نکاتی که در مطالعات مذکور ذکر شده است: احتمال فرار و تکرار جرم توسط جوانانی است که در منازل نیمه‌کار سکونت دارند در این تحقیق به ارتباط این تکرار جرم و محیط سکونت توجه شده است ارتباطی که بسیار پررنگ‌تر از شخصیت و یا سابقه آنها می‌نمود. در همین جا توجه محققین به فرصت‌هایی جلب شد که سوء رفتار را پدید می‌آورند. تعریف کلارک در سال ۱۹۸۰ از پیشگیری وضعی عبارتست از:

«یک رویکرد پیشگیرانه که متکی بر کاهش فرصت‌های جرم است»

از این منظر اقداماتی کاهش دهنده این فرصت‌ها محسوب می‌شوند که:

◀ اول اینکه: متوجه اشکال فرم‌های خیلی خاص جرم باشند.

◀ دوم اینکه: متضمن مدیریت، طراحی و یا ایجاد تغییر و دستکاری در محیط باشند به

نحوی که تا حد امکان اختصاصی و نیز ثابت و دائمی باشد.

◀ سوم اینکه: تا آنجا که ممکن است مستلزم افزایش تلاش برای جرم و نیز خطر جرم و

کاهش در ما بازای تصور شده توسط غالب مجرمین باشد (خالقی، ۱۳۷۰: ۳۷).

^۴ clark

بنابراین هدف غایی پیشگیری وضعی عبارت از اتخاذ ترتیبی است که بهای عمل مجرمانه بیش از سود حاصل از آن گردد. کلارک با توجه به این هدف، روش‌های پیشگیری وضعی را در سه دسته طبقه‌بندی کرده است:

- روش‌هایی که کوشش و تلاش برای ارتکاب (موفقیت‌آمیز) جرم را افزایش می‌دهد (حمایت و حفاظت از آماج‌ها، دشوار کردن دسترسی، هدایت مردم به مکان‌های خاص، در دسترس قرار دادن کمتر آلات جرم).
 - فنونی که ارتکاب جرم را پرخطر کند (بازرسی ورودی‌ها و خروجی‌ها، مراقبت رسمی، مراقبت به وسیله کارکنان، مراقبت طبیعی)
 - -وسایلی که جذابیت موضوع جرم را کاهش می‌دهد (حذف آماج‌ها، شناسایی اموال، تقلیل وسوسه‌ها، حاکم کردن قواعد خاص خنثی کردن)
- جای تردیدی نیست که پیشگیری وضعی روابط نزدیکی با کنترل بزه‌کاری دارد، زیرا پیشگیری وضعی با پیشگیری اجتماعی یکی از اشکال پیشگیرانه این کنترل محسوب می‌شود (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۷۶: ۶۱۳).

فنون پیشگیری وضعی:

فنون پیشگیری وضعی در سال ۱۹۹۳ توسط کلارک در سه دسته ارائه شد که شامل ۱۲ فن برای پیشگیری از انواع جرائم خیابانی و غارتگری بود. هر یک از این سه گروه نیز خود به چهار فن تقسیم می‌شد. دسته اول افزایش تلاش برای ارتکاب جرم بود که شامل چهار تکنیک بود: سخت کردن آماج جرم، کنترل دسترسی به آماج جرم، منحرف کردن بزهکاران از آماج‌های جرم، کنترل وسایل تسهیل کننده جرم. دسته دوم تدبیر افزایش خطرهای جرم بود که خود چهار تکنیک زیر را در بر می‌گرفت: کنترل ورودی‌ها و خروجی‌ها، نظارت رسمی، نظارت به وسیله کارکنان و بالاخره نظارت طبیعی. هدف دسته سوم از تدابیر پیشگیری وضعی، کاهش منافع قابل پیش‌بینی حاصل از جرم با از دسترس خارج کردن آماج جرم، مشخص کردن اموال، کاهش وسوسه و نهایتاً از بین بردن منافع جرم بود. در سال ۱۹۹۷ کلارک و هومل^۵ دوازده تکنیک اولیه را اصلاح کردند و با اضافه کردن دسته دیگری تحت عنوان "از بین بردن بهانه‌ها"، آنها را به ۱۶ تکنیک افزایش دادند. این امر موجب شد که شمول تدابیر وضعی به جرائم دیگری مانند

^۵ Homel

فرار از مالیات، تخلفات ترافیکی، آزار جنسی و سرقت اموال محل کار توسط کارکنان نیز، تعمیم پیدا کند در پاسخ به انتقاد ورتلی^۶ از پیشگیری وضعی از جرم، کورنیش^۷ و کلارک تکنیک‌ها را با اضافه کردن دسته پنجمی تحت عنوان "کاهش تحریک‌ها" به ۲۵ تکنیک افزایش داده و برخی از اصلاحات دیگر را در دسته‌بندی تکنیک‌ها اعمال کردند. برای آشنایی بیشتر با تکنیک‌های پیشگیری وضعی آخرین دسته‌بندی ارائه شده از سوی کورنیش و کلارک را مورد بررسی بیشتر قرار می‌دهیم (محمد نسل، ۱۳۸۶: ۴۷-۴۸).

۴/ب). **پیشگیری حفاظتی:** هر نوع فعالیتی که به‌منظور عدم وقوع حوادث، سوانح و شکست‌های حفاظتی و غیره صورت می‌گیرد. (ساحفاناجا، ۱۳۸۹: ۲۵). اقدام‌های تدافعی احتیاطی که به‌منظور حراست، مصونیت و هدایت سازمان در مقابل خطرات بالقوه؛ خصمانه، محیطی، قهری و درون‌فردی و همچنین زمینه‌های ایجاد آنها صورت می‌گیرد. (بهاری‌نیا، ۸۶: ۱۴)

۵/ب). نظریه‌های پیشگیری

۱- نظریه برادر بزرگ (کنترل و مراقبت همه جانبه):

- برای تحقق پیشگیری باید تمام افراد کنترل و مراقبت همه جانبه شوند یعنی خصوصی‌ترین و جزئی‌ترین مسایل کنترل و در پرونده آنان ثبت گردد تا همه افراد بدانند تحت نظر هستند لذا کسی مرتکب تخلف و جرم نمی‌شود.
 - برادر بزرگ شخصی است که می‌تواند در خصوصی‌ترین و جزئی‌ترین افراد خانواده وارد شود تا آن‌ها را کنترل کند تا از رفتار غلط آنان پیشگیری کند!
 - این روش پرهزینه است.
 - با فطرت انسان‌ها سازگاری ندارد.
 - موجب سلب آسایش، احساس ناامنی و بی‌اعتمادی افراد می‌شود.
 - روش ناعادلانه است زیر خشک و تر را با هم می‌سوزاند.
- این نظریه یک نظریه افراطی و مطرود است. که در کشورهای بلوک شرق و شوروی سابق وجود داشته است (همان).

^{۱۰}. Wortley

^{۱۶}. Cornish

۲- نظریه شیوه و سبک زندگی (مراقبت محیط های پرخطر)

- جرم و تخلف در اثر مجاورت افراد سالم با افراد متخلف و مجرم صورت می گیرد.
- افرادی که در کنار افراد آلوده فعالیت می کنند احتمال آلودگی شان بیشتر است لذا به میزان افزایش خطر باید مراقبت نیز افزایش یابد.
- بنابر این برای پیشگیری از آلودگی افراد و با توجه محدودیت منابع باید محیط های پرخطر مراقبت شوند
- جرم و تخلف در محیط خارج صورت می گیرد لذا آلودگی جابجا شده و پیشگیری تحقق نمی یابد
- سلب آسایش و بی اعتمادی در محیط های پرخطر وجود دارد (همان).

۳- نظریه انتخاب عقلانی (آگاهسازی)

- افراد برای ارتکاب تخلف و جرم به یک انتخاب دست می زنند هرچند کوتاه و آنی (اکثر افراد تخلف و جرم را با نقشه و فکر قبلی انجام نمی دهند بلکه در یک فرایند کوتاه مدت مرتکب میشود مگر حرفه ای ها).
- اگر افراد در هنگام تخلف و جرم با یک مانع و یا هشدار روبرو شوند عقب نشینی می کنند.
- برای پیشگیری از تخلف و جرم باید به افراد آگاهی مستمر بدهیم.
- نتیجه: هرچه خطر محیط افزایش یابد باید علاوه بر حمایت آگاهسازی را افزایش دهیم و اثربخشی آن بیشتر کنیم (همان). (کاظمیان، ۱۳۹۶).

ج) تدابیر و فرامین در خصوص پیشگیری حفاظتی

۱/ج). رهنمودهای فرماندهی معظم کل قوا (مدظله العالی) در بحث پیشگیری حفاظتی

بر پیشگیری اصرار بیشتری دارم تا علاج. پیشگیری کنید، دقت کنید، مراقبت کنید، لغزش‌ها را به موقع مانع شوید، لغزش وقتی یکبار اتفاق افتاد، زمینه برای لغزش‌های بعدی آماده‌تر می‌شود، باید کاری بکنید که لغزش‌ها به وجود نیاید. به درون سازمان خود خیلی اهمیت بدهید، پاک بمانید و سازمان را پاک نگه دارید این خیلی مهم است. تلاش کنید فضای مسلمانی در نیروی انتظامی ایجاد شود. از عناصر کاردان، مؤمن، انقلابی، متعهد، کارآمد و دلسوز استفاده و بهره‌گیری کنید. در درون نیرو به صحت عمل و درستکاری و امانت حداکثر اهمیت داده شود، عزیزان من برای سالم‌سازی محیط فضای درونی نیروی انتظامی تأکید کنید، هر چه می‌توانید. حفظ عزت و اقتدار نیروی انتظامی و ارتقای روحیه خدمت در کارکنان شریف و خدوم آن از طریق مادی و معنوی ضروری است. با نفوذ فساد در بدنه کارآمد نیرو مبارزه کنید. لازمه اصلی مقابله با فساد نبود فساد در کمترین میزان در دستگاه مقابله کننده با فساد است.

۲ جدول ۲-۱) رهنمودهای فرماندهی معظم کل قوا (مدظله العالی) در بحث پیشگیری حفاظتی

۲/ج). مباحث صیانتی مطروحه توسط سردار فرماندهی محترم ناجا

- ۱- مرتفع نمودن مشکلات کارکنان و افزایش روحیه و انگیزه آنان با توجه به مشکلات تحریم
- ۲- ارتقاء روحیه ایثارگری و معنوی کارکنانی که به جهت ماموریتی و اقتصادی تحت فشار هستند با توجه به فرمایشات معظم له؛
- ۳- بالا بردن معیشت کارکنان تا جایی که امکان پذیر است و پرداخت تمام بدهی های ناجا تا پایان سال ۹۷؛
- ۴- بالا بردن اقتدار ناجا و حمایت همه جانبه از مامور ناجا در برابر برخوردها و توهین های افراد متخلف؛

۵- همتا پروری و جانشین پروری همچنان اولویت ما هست، در بحث انتصابات دقت شود، زیرمجموعه‌های خوبی تشکیل دهید، در انتصابات افراد شایسته انتخاب شوند؛

۶- در زمینه جذب و گزینش بصورت کمیته امدادی عمل نکنیم هر کدام از ما در گزینش مسئول هستیم به دنبال نیروهای بهتری باشیم و سوابق افراد به خوبی بررسی شود؛

۷- آگاهسازی کارکنان مهم است، با کارکنان جلسه گذاشته شود، با آنان صحبت شود مسئولین و نیروی انسانی باید درخواست‌های پرسنل را بشنوند، آنان را متقاعد کنند، برنامه ما این است که ان شاءالله تا آخر سال تمامی بدهی‌ها را بدهیم، سال آینده تحرکات خوبی در حوزه معیشت خواهیم داشت. صحبت کردن شما می‌تواند موجب آرامش در کارکنان شود، اگر به داد آنها نرسیم از دست ما خواهند رفت؛

۸- در تشریفات و دادن هدایا دقت شود به کسانی که از مرکز برای بازرسی می‌آیند هدیه ندهیم و کسی هم هدیه نگیرد، بیشتر از یک غذا تهیه نشود، تهیه چندین نوع غذا برای بازرسین ممنوع است، اطرافیان خود را مراقبت کنیم خدای نکرده سواستفاده نکنند، معتقد هستیم فرماندهان، مدیران جزء پاکدست‌ترین، سالم‌ترین و مردمی‌ترین افراد هستند، ما معتقدیم که باید در تراز جمهوری اسلامی باشیم (ساحفا ناجا، بررسی تهدیدات کمیسیون صیانت).

۳/ج). چالش‌ها و انتظارات موارد حفاظتی مورد تاکید سردار ریاست محترم

ساحفاناجا

۱. با توجه به مشکلات خدمتی و برخی سخت‌گیری‌های بی‌مورد بعضی از فرماندهان و مشکلات معیشتی کارکنان که زمینه‌ساز بروز مشکلات امنیتی (نارضایتی، نافرمانی، اهانت، فرار از خدمت، جوسازی در فضای مجازی و الحاق به شبکه‌های معاند و ضد انقلاب مانند کانال تلگرام گارد جاویدان و...) شده است، لازم است پیشگیری و صیانت از کارکنان در دستور کار فرماندهان قرار گیرد؛
۲. بهره‌گیری از حضور نمایندگان حفا در فرایندهای مالی و اقتصادی و خریدهای کلان بخصوص مناقصات و مزایدها و همکاری در بررسی اسناد و مدارک مالی یگان مربوطه؛
۳. تمرکز و توجه جدی بر درآمدهای سایر منابع و ساماندهی آن‌ها و حسابهای متفرقه و اصلاح فرآیندها

۴. عدم استفاده از حسابهای شخصی در امورات سازمانی و نظارت بیشتر فرماندهان بر زیر مجموعه؛

۵. برخورد متناسب، سریع و به موقع با تخلفات کارکنان به منظور پیشگیری و جلوگیری از اشاعه جرایم و جلوگیری از آلوده نشدن کارکنان؛

۶. تمرکز جدی و عملیاتی در چرخش نیروها؛

۷. نظارت فرماندهان بر زیرمجموعه؛

۸. ریشه یابی و آسیب شناسی به موقع جرائم؛

۹. آموزش، توجیه و آگاهسازی کارکنان (چهره به چهره) و تقویت مبانی دینی، فرهنگی و سیاسی کارکنان؛ ندارم (همان).

د. شیوه‌های پیشگیری حفاظتی در ناجا

۵/۱. آموزش: آموزش به مفهوم آموختن و آموختن به معنی یاد دادن، یاد گرفتن، علم یا هنری فرا گرفتن، هم گفته شده است (فرهنگ معین). آموزش فرآیندی است که طی آن، افراد مهارت‌ها، دانش‌ها، و منش و طرز تلقی و گرایش‌های مناسبی را جهت ایفای دقیق‌تر نقش‌های خویش می‌آموزند (سیف، ۱۳۷۵).

هدف نظام آموزش، بهسازی سازمان به عنوان یکی از کارکردهای مهم مدیریت منابع انسانی، فراهم آوردن زمینه‌ای است که بر اساس آن توانایی‌های بالقوه افراد به فعل درآمده و استعداد‌های آنان شکوفا گردد. این هدف از طریق ایجاد فرصت‌های آموزشی جهت کارکنان تحقق می‌یابد. در واقع کارکنان آموزش دیده به تغییرات سازمانی و همچنین تغییرات جامعه آگاهانه‌تر واکنش نشان می‌دهند، از آنجا که حیات و ادامه زندگی سازمان تا حدود زیادی به دانش و مهارت کارکنان آن بستگی دارد، افراد ماهرتر و آموزش دیده‌تر نقش موثری در کارآمدی و بهره‌وری سازمانی خواهند داشت. از طرف دیگر آموزش با افزایش میزان اطلاعات، دانش، مهارت‌ها و قابلیت‌های کارکنان، آنان را برای ایفای وظایف و قبول مسئولیت‌های جدیدتر، آماده‌تر و مجهزتر می‌کند. بنابراین کارکنان در ناجا در ابتدای استخدام و حین خدمت مورد آموزش تخصصی و حفاظتی و عقیدتی قرار می‌گیرند.

یونسکو (۱۹۷۳) انواع آموزش‌های ضمن خدمت را به شرح زیر دسته‌بندی نموده است:

۱- آموزش بدو خدمت یا توجیهی ۲- آموزش ضمن خدمت ۳- آموزش‌های بازآموزی ۴- آموزش‌های ویژه ۵- آموزش‌های تکمیلی و جبرانی ۶- آموزش ارتقاء. هدف‌های اساسی این نوع آموزش‌ها عبارتند از:

۱- کمک به تشکیل حس ارزشمند بودن افراد (بدین معنی که افراد درک می‌کنند که برای سازمان ارزشمند هستند)

۲- تقویت حس مسئولیت و تعهد در قبال وظایف و ارباب رجوع

۳- آشنایی با محیط کار

ارتقای مهارت‌های شغلی و حرفه‌ای (لرستانی، ۱۳۷۷: ۳۱).

۵/۲. آگاهسازی

آگاهسازی مقوله‌ای متفاوت با آموزش می‌باشد. شاید تشابهات زیادی با یکدیگر داشته باشند، لیکن این دو تفاوت‌های مشخص و اساسی با هم دارند. آگاهسازی در برگیرنده آموزش‌ها، گفتارها، تبلیغات، تذکرها، پاسخ به سؤالات، توجیه و ارشاداتی است که برای بهبود و عملکرد کارکنان و در نتیجه افزایش کارایی ارائه می‌گردد. عبارتی آگاهسازی مقوله‌ای فراتر از آموزش صرف بوده و بین آگاهی‌دهنده و گیرنده پیام، ارتباط و تعامل خاصی حکمفرما می‌باشد (پنجمیر، ۱۳۸۵: ۹۹).

ویژگی‌های آگاهسازی

- ◀ آگاهسازی بعد از طی مراحل استخدام و آموزش صورت می‌گیرد.
 - ◀ آگاهسازی به منظور پیشگیری از شکست‌های حفاظتی و تهدیدات و آسیب‌های شغلی کارکنان می‌باشد.
 - ◀ آگاهسازی در پنج محور اساسی توسعه نیروی انسانی، تربیت رده‌های انسانی، شناخت موضوع، بهبود مهارت‌ها و تغییر نگرش‌ها معنی می‌یابد.
- آگاهسازی در خصوص مشاغل، وظایف، مأموریت‌ها، امکانات و... صورت می‌گیرد (همان: ۹۹).

اصول برنامه‌های آگاهسازی^۸

- ❖ برنامه ریزی اجرائی آگاهسازی مبتنی بر اصولی است که در ذیل به آنها اشاره می‌شود:
- ❖ آگاهسازی باید متناسب با نیازسنجی‌ها و سایر متغیرهای آموزشی باشد.
- ❖ اهداف آگاهسازی باید واضح و روشن بوده و به فراگیران یادآوری شود.

^۸ - Principles of warning program

- ❖ آگاهسازی باید ضرورتها و اهمیتها را بیان و میل به آگاهی را در فراگیران تقویت نماید.
- ❖ تبدیل اصول و عناوین پیچیده به مفاهیم ساده عینی و عملیاتی، جهت درک بهتر.
- ❖ رفع موانع مشارکت کارکنان در امر آگاهسازی.
- ❖ ارائه برنامه‌ها با اصول صحیح آموزشی و با استفاده از ابزار کمک آموزشی مانند: فیلم، نشریه، پرونده‌ها، نمایشگاه‌ها، شبکه‌های داخلی رایانه‌ای، سوابق و ...

آگاه سازی خانواده ها

از زمینه های تاثیر گذار بر کارکنان خانواده ها هستند اگر خانواده از تهدیدات نرم دشمن و ابزار آن نظیر ماهواره و اینترنت و... مطلع نباشند با توجه به گذران بسیاری از اوقات زندگی در کنار خانواده در معاشرت ها از دیگر اعضاء خانواده که در مسیر انحراف فکری قرار دارند بر فکر و نگرش کارکنان تاثیر منفی خواهند داشت و لذا با آگاه سازی حفاظتی و بیان تهدیدات دشمن در این زمینه می توان با واکسینه نمودن خانواده در برابر انحرافات موجود باعث تاثیر گذاری آن در کارکنان و نگرش حفاظتی مثبت در ایشان شد.

۳/د). نمایش فیلم‌های داستانی و مستند^۹: آنچه مسلم است، قدرت تأثیرگذاری فیلم‌های سینمایی بر مخاطب و جذب آنان به سمت شرکت در برنامه‌های آگاهسازی نسبت به سایر روش‌های آگاهسازی بیشتر است. چرا که در تولید فیلم‌های سینمایی از موضوعات واقعی و پرونده سوژه‌های مختلف و دستگیر شده استفاده می‌شود. در ساخت فیلم‌های مستند نیز، تخلفات و شکست‌های حفاظتی که توسط کارکنان ناجا اتفاق می‌افتد و یا اعترافات متهمین دستگیر شده بصورت مستند فیلمبرداری و در برنامه‌های آگاهسازی و به مناسبت‌های مختلف به نمایش گذاشته می‌شوند.

۴/د). ارشاد: ارشاد کارکنان به دلیل انجام تخلفات حفاظتی یا در معرض آسیب قرار داشتن آنان صورت می‌گیرد. در واقع ارشاد به مثابه نهی از منکری است که فرد بصورت آگاهانه یا سهوی مرتکب شده و زمینه برای جبران و بازگشت است و با ارشاد به فرد خاطی تلنگری وارد شده از راه اشتباه و انحراف به مسیر اصلی سوق داده می‌شود. اگر ارشاد به موقع، صحیح و اصولی انجام شود باعث رشد بینش حفاظتی فرد متخلف و نگهداری وی در برابر کژی ها خواهد شد.

^۹ - Showing films and documentaries

۵/د). **نظارت و کنترل:** فراوانی بسترهای آسیب پذیری در بسیاری از مشاغل مدیریتی و حساس ناجا از یک سو و وجود کارکنان سابقه داری که احتمال ارتکاب مجدد تخلف و جرم توسط آنها متصور است از سوی دیگر، لزوم اجرای اقدامات کنترلی در ناجا را مضاعف نموده است. یکی از وظایف اساسی مدیران، نظارت و کنترل بر امور و جریان‌های اداری است. کنترل، سبب مقایسه امور پیش‌بینی شده با فعالیت‌های انجام شده می‌شود، میزان پیشرفت را در جهت تحقق اهداف سازمان اندازه‌گیری می‌کند و باعث تشخیص به‌هنگام انحراف از برنامه می‌گردد. در اثر کنترل، عملکرد فرد و سازمان ارزشیابی می‌شود و بدون آن، اقدامات اصلاحی به‌هنگام انجام نمی‌شود و سازمان به‌سوی بی‌نظمی پیش می‌رود بنابراین، مدیریت خوب مستلزم کنترل مؤثر است (علاقه‌بند، ۱۳۷۵: ۱۲۵).

مفهوم کنترل: کنترل عبارت است از توجه به‌نتایج کار (بازخورد) و پیگیری برای مقایسه فعالیت‌های انجام شده با برنامه‌ها و اعمال اصلاحات مقتضی در مواردی که از انتظارات انحرافی صورت گرفته است (بلانچارد، ترجمه علاقه‌بند، ۱۳۷۲). فراگرد کنترل، میزان پیشرفت در جهت هدف‌ها را اندازه‌گیری می‌کند و مدیران را قادر می‌سازد انحراف از برنامه را به‌هنگام تشخیص دهند و اقدامات اصلاحی را به‌عمل آورند (علاقه‌بند، ۱۳۶۸).

انواع کنترل:

الف- کنترل مقدماتی: این نوع کنترل زمانی مؤثر است که مدیران، اطلاعات را به‌هنگام و دقیق کسب کرده باشند و آگاهی‌های لازم را در خصوص تغییرات محیطی و پیشرفت طرح و نقشه در جهت حصول اهداف مطلوب به دست آورده باشند. کنترل مقدماتی، پیشاپیش از انحراف‌ها جلوگیری می‌کند و برای گزینش و استخدام افراد مفید است. زیرا تناسب ویژگی‌های شخصیتی افراد با شغل مورد نظر آنان را در نظر می‌گیرد و به‌سنخیت روحیه افراد و نوع شغل توجه دارد. در این نوع کنترل، آموزش پیش از شروع کار ضروری است تا در زمان، هزینه، منابع انسانی، مالی و مادی صرفه‌جویی شود و امور تسهیل گردد.

ب- کنترل هم‌گام: در این نوع کنترل، هدایت و سرپرستی امور زیر نظر مدیران است که بر کار زیردستان نظارت می‌کنند و آموزش لازم را به آنان می‌دهند. افراد طبق شرح

وظایف خود، امور محول شده را انجام می‌دهند و پیروی از مقررات و دستورالعمل‌ها از ویژگی‌های این نوع کنترل است (علاقه‌بند، ۱۳۶۸: ۵۲).

ج- کنترل بازخورد: این نوع کنترل ناظر بر نتایج نهایی کار است. اطلاع از نتایج کار و مقایسه آن با ملاک‌ها، انحراف‌های احتمالی و اقدامات اصلاحی لازم را مشخص می‌کند. کارکنترل، مجدد با استفاده از بازخورد شروع می‌شود و زمانی که مدیران نتایج نهایی کار را مشاهده می‌کنند، فعالیت‌های انجام شده گذشته، راهنمای اقدامات آینده‌آنان خواهد بود (همان منبع).

د- کنترل گذشته نگر و کنترل آینده نگر: شاید از تعریف کنترل اینطور نتیجه شود که اساساً کنترل بر فعالیت‌های انجام شده گذشته استوار است و با اطلاعات حاصل از آنهاست که کنترل عملی می‌شود. مفهومی که از مکانیسم بازخور نیز به ذهن متبادر می‌شود، همین بازگشت به گذشته و استفاده از اطلاعات گذشته برای مقایسه و یافتن انحرافات و انجام اصلاحات است. بازخور با استفاده از نتایج، یا در اصطلاح سیستم با استفاده از ستاده‌ها کنترل را عملی می‌کند و در زمینه‌های مختلف موارد استفاده بی شماری دارد.

ح- کنترل زمان وقوع: کنترل گذشته نگر بر اطلاعات گذشته استوار بوده و کنترل پیش‌نگر بر پیش‌بینی‌های آینده نظر داشته و کنترل زمان وقوع، اطلاعات زمان حال را ملاک قرار می‌دهد. اطلاعاتی را که ماشین‌های الکترونیکی و کامپیوترها برای ما فراهم می‌کنند. این اطلاعات را اصطلاحاً اطلاعات زمان وقوع می‌نامند. به عنوان مثال اطلاعات پروازی هواپیماها و ذخیره‌جا به وسیله کامپیوتر نوعی اطلاعات زمان وقوع است. حساسیت برخی از برنامه‌ها ایجاب می‌کند تا مدیریت از این نوع کنترل استفاده و تصمیماتی به موقع و سریع اتخاذ کند.

فراگردهای کنترل در سازمان

- ۱- کنترل مقدماتی یا پیشگیر: این نوع کنترل می‌کوشد تا از بروز انحرافات در گردش کار سازمان جلوگیری کند و معمولاً قبل از انجام عملیات جاری سازمان صورت می‌گیرد.
- ۲- کنترل همگام عملیات: این نوع کنترل در حین عملیات سازمان صورت می‌گیرد و برای اطمینان از اینکه هدف‌ها پیگیری و برنامه طبق موازین پیش‌بینی شده اجرا می‌شود، انجام می‌شود.

۳- کنترل نهایی یا بازخوردی: این نوع کنترل بر اطلاعات حاصله از نتایج نهایی کار و فعالیت سازمانی مبتنی است و به این منظور صورت می‌گیرد که انحرافات احتمالی را پس از وقوع تشخیص داده و اصلاح کند (علاقه‌بند، ۱۳۷۹: ۳۲).

روش‌های دیگر کنترل

۱- **تغییر و جابه‌جایی:** اگر افراد از کار کردن در یک مکان خسته شده باشند و این کار برای آنان صورت یک‌نواخت و بدون جاذبه‌ای یافته باشد، می‌توانند با تغییر محل کار جلو اشتباهات خود را بگیرند. گاهی اوقات تغییر سبب دقت بیشتر می‌شود و بر انگیزه افراد تأثیر می‌گذارد. بنابراین، چرخش شغل سبب به وجود آمدن دید بازتری نسبت به کل سازمان و احتمالاً ایجاد انگیزه‌های جدید می‌شود.

۲- **گزینش:** گاه باید علاوه بر حفظ نیروهای موجود، افراد جدید را استخدام کرد تا مشکلات سازمان حل شود. بنابراین، در هر گزینش باید نیازهای سازمان را رفع کرد و اشکالات موجود را در نظر گرفت.

۳- **تأمین شرایط و زمینه‌های مناسب:** امکان دارد نبود وسایل و امکانات کافی، سبب انحراف سازمان از اهداف خود شود. برای مثال، ممکن است در یک آزمایشگاه، وسایل فرسوده به تعمیر نیاز داشته باشند یا مشرف بودن کلاس به خیابان، سبب انحراف ذهن دانش‌آموزان از درس شود.

۴- **تنبیه‌های انضباطی:** مسؤولان سازمان‌های نظارتی موظفاند کارکنانی مسؤول و وفادار به قوانین، مقررات و وظایف سازمانی تربیت کنند. بر همین اساس، پس از پیمودن مراحل لازم تربیتی و کنترلی به وجود آوردن حس مسؤولیت در کارکنان، از آنان می‌خواهند که مطابق مقررات و انتظارات سازمان عمل کنند. تنبیه انضباطی، تحمل محدودیت یا مجازات حاصل از قصور در اجرای وظایف و رعایت مقررات است و براساس آن با کارکنان رفتار می‌شود. مقررات خاص تخلفات اداری کارمندان ناجا نیز اساس رسیدگی به تخلفات آنان است. هدف اصلی تنبیه، اداره سازمان و برقراری نظم اجتماعی و در نهایت، سازندگی است. اما اگر مدیریت از مقررات انضباطی به صورت منفی و انتقام‌جویانه استفاده کند، آسیب‌های زیادی به روحیه افراد و به خود سازمان وارد می‌کند.

اخراج: یکی از نادرترین شیوه‌های کنترل، اخراج است. اگر پس از مطالعه‌ی دقیق و کامل، مدیری به این نتیجه برسد که راهی برای اصلاح و تغییر فردی وجود ندارد، می‌تواند او را اخراج کند (همان).

تفاوت نظارت و کنترل: بعضی نویسندگان، نظارت و کنترل را مترادف می‌دانند و آنها را به جای هم به کار می‌برند. اما این دو واژه تا حدودی تفاوت دارند؛ زیرا نظارت لطیف‌تر از کنترل است. نظارت مقدم بر کنترل و به عبارتی، مهم‌تر از آن است. به همین دلیل با نظارت‌های درست و مستمر، شاید به کنترل نیازی نباشد (میرکمالی، ۱۳۷۴).

فرآیند کنترل: در چشم انداز کنترل و فرآیند کنترل شامل ۴ محله منظم و متوالی است که با توجه به وضعیت سازمان و اهداف متعالی آن بایستی مرحله به مرحله در موضوع و حوزه خاص بمورد اجرا گذارده شود.

- مرحله اول: تعیین معیارها یا ضوابطی برای کنترل
- مرحله دوم: سنجش عملکرد مجموعه در مطابقت و مقارنه با معیارهای از قبل تعیین شده
- مرحله سوم: تشخیص انحرافات احتمالی و تحلیل علل آنها در صورت مغایرت عملکرد با معیارها

- مرحله چهارم: سازماندهی و انجام اقدامات اصلاحی به فرض بروز انحراف.
- (ح). خودحفاظتی: خودحفاظتی را وضعیت و شرایطی گویند که یک فرد در صورت احراز آن قادر خواهد بود خود را در برابر تهدیدات و خطرات امنیتی و حفاظتی بطور آگاهانه و موثر حفظ و صیانت نماید (بهاری نیا، ۲۳: ۱۳۸۶).

شیوه‌های فرهنگ خودپایی و خودحفاظتی:

۱- شناخت و بررسی تهدیدها و آسیب پذیری ها ۲- نهادینه کردن فرهنگ خودپایی و خود حفاظتی ۳- مشاوره حفاظتی ۴- انتخاب مناسب مدیران، فرماندهان و مسئولان.

روش‌های فردی ارتقاء فرهنگ خودپایی و خودحفاظتی: معرفت شناسی، ایمان فردی، تقرب و خودسازی

حفظ زبان، صداقت و راستگویی

پیامدهای خودحفاظتی: ۱- پیامدهای فردی: تقویت فرهنگ دینی (خودسازی)، رازداری (حفاظت گفتار)

مسئولیت پذیری، امر به معروف و نهی از منکر، ارتقاء تعهدسازمانی، تعلق گرایی، خودباوری، خودنظارتی

پیامدهای سازمانی خودحفاظتی: ارتقاء فرهنگ دینی، افزایش کارایی سازمانی، ارتقاء فرهنگ حفاظتی،

پیشگیری از جرائم و تخلفات، ارتقاء نظارت و کنترل های سازمانی

(و). آسیب پذیری و تهدیدات کارکنان

هوی و هوس پرستی: رهبر معظم انقلاب عمده ترین خطر را برای جامعه اسلامی هوی و هوس پرستی می داند. حضرت آیت الله امام خامنه ای (مدظله العالی) حضرت امام خمینی (ره) را الگوی جامعه اسلامی ایران در همه امور می داند. لذا از نظر ایشان باید اهداف و ابزارهای مورد استفاده امام در طی رسیدن به مقصود مورد توجه جامعه قرار گیرد.

تجمل گرایی: اگر خواص یک کشور یعنی نیروهایی که با زبانشان با قلمشان، یا رفتارشان با امضایشان روی مسیر یک ملت اثر می گذارند، میل به سازش و راحت طلبی و زندگی مرفه و خوشگذرانی پیدا کنند و از حضور در میدان های خطر خسته بودند آنوقت خطر تهدید می کند.

کنترل و مهار فعالیتهای اقتصادی: انجام فعالیتهای اقتصادی و کسب سود و درآمد توسط دستگاهها و سازمان های دولتی دارای مزایا و مضرات است. لذا فرماندهان و مسئولان باید مضرات آن را کنترل کند. فرماندهی معظم کل قوا در این خصوص می فرمایند: البته من خودم معتقدم که دستگاه های دولتی اصلاً فعالیت اقتصادی نکنند و این را هم به همه گفته ام. هم به نیروهای مسلح هم به غیرنیروهای مسلح: منتها این سلیقه را به خاطر برخی ضرر و دستهایی که در گوشه و کنار وجود دارد اعمال نمی کنم اما توصیه مؤکد می کنم و توقع مؤکد دارم که این کار باید با کنترل و مهار و در حداقل انجام گیرد. (همان، ۱۳).

آلوده شدن به شهوات: از دیدگاه فرمانده معظم کل قوا بهترین راه شکستن ایمان و نزدیک ترین راه نفوذ شیطان در انسان آلوده شدن به شهوات است. در درجه اول شهوات جنسی که نسبت به همه انسانها عمومیت دارد. بعد انواع و اقسام شهوات دیگر، شهوت قدرت، ثروت، مال و نام، شهوات جنسی رایج ترین اینها است. آن وقت در سایه این کار باورها را عوض می کنند.

ز). زمینه‌های شغلی و تهدیدات مرتبط با جرائم مالی در بین کارکنان ناجا
 ۱- مرافعه و ارتباط خارج از عرف کارکنان با ارباب رجوع و متهمین ۲- ضعف در نظارت و کنترل مستمر فرماندهان و مدیران بر فرآیند رسیدگی به پرونده‌ها
 ۳- ضعیف بودن سیستم‌های نظارتی و کنترلی در یگان‌های انتظامی و اجرایی
 ۴- حضور بیش از اندازه کارکنان در یک منطقه و حتی یک یگان و محل خدمتی عدم رعایت عدالت در پرداخت حقوق و مزایا در بین کارکنان دولت

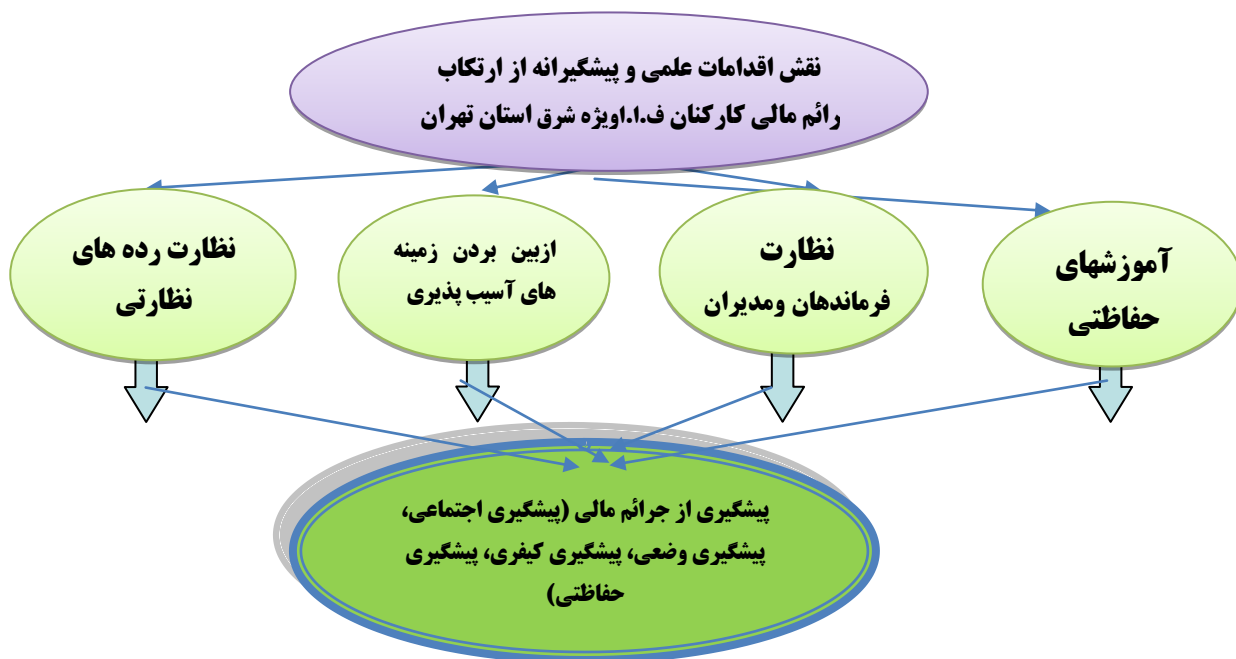
ک). علل و عوامل مستقیم ایجاد و بقاء جرائم مالی در میان کارکنان

ردیف	علل و عوامل مستقیم ایجاد و بقای جرائم مالی در میان کارکنان
۱	وجود ضعف‌های ایمانی، تربیتی، شخصی در افراد
۲	وجود تورم اقتصادی در کشور پایین بودن سطح در آمد
۳	عدم وجود امکانات رفاهی و عدم توجه به مشکلات پرسنل
۴	عدم برخورد صحیح مقامات قضایی با متخلفین و مجرمین
۵	استفاده از کارکنان مسأله دار و متخلف در مشاغل حساس
۶	عدم کنترل قبل از عملیات و حین ماموریت
۷	عدم رعایت عدالت و تبعیض قائل شدن بین کارکنان
۸	دسترسی و مرافعه افراد قاچاق چی با بعضی از کارکنان ناجا
۹	افزون طلبی و خود خواهی راشی و حرص و طمع مرتشی
۱۰	پایین بودن سطح حقوق و مزایای پرسنل نیروی مسلح و مقایسه با دیگر ادارات
۱۱	عدم برخورد با پدیده رشاء و ارتشا کلان جامعه
۱۲	وجود فرهنگ تجمل گرایی در جامعه
۱۳	عدم رعایت دقیق صلاحیت‌های افراد در زمان جذب، گزینش و انتصاب و کارکنان و حاکمیت رابطه‌ها
۱۴	آسیب پذیری بعضی از مشاغل به دلیل ارتباط با ارباب رجوع
۱۵	عدم رضایت شغلی در کارکنان و نداشتن نگرش مثبت در سازمان
۱۶	نابرابری دستمزد و حقوق با شغل مربوطه

جدول (۱) جدول علل و عوامل مستقیم ایجاد و بقای جرائم مالی در میان کارکنان

م). بررسی ویژگی‌های جامعه مورد مطالعه

استان تهران به مرکزیت شهر تهران، با وسعتی حدود ۱۲،۹۸۱ کیلومتر مربع، بین ۳۴ تا ۳۶،۵ درجه‌ی عرض شمالی و ۵۰ تا ۵۳ درجه طول شرقی واقع شده‌است. بر اساس آخرین تقسیمات کشوری ناجا، استان تهران به سه فرماندهی فاتب، غرب و شرق تقسیم شده است، شرق استان تهران با مساحتی حدود ۸۴۸۰ کیلومتر می باشد، این استان مجازی از شمال به استانهای مازندران، از غرب به تهران بزرگ و استان مجازی غرب تهران و از جنوب با استان قم و از شرق با استان سمنان همسایه است محدود است. و شرق استان تهران شامل ۷ شهرستان، ۱۵ شهر و ۱۳ بخش، ۳۳ دهستان و ۴۵۰ روستا به مرکزیت ورامین می باشد. جمعیت استان بر اساس آخرین سرشماری ۱۳۱۸۵۱۰ نفر می باشد. ف.انتظامی ویژه شرق استان تهران با استقرار ۷ فرماندهی فعال (با پلیس های تخصصی پاوا، راهور، م م مخدر، آگاهی) در شهر ورامین، پاکدشت، پردیس، دماوند، قرچک، پیشوا و فیروزکوه و یک فرماندهی یگان ویژه، یک فرماندهی پلیس راه، تمام پلیس های تخصصی در استان با دوایر مربوطه و معاونتهای ستادی استان ضمن تلاش و کوشش شبانه روزی و با استفاده از تدابیر فرماندهی محترم ناجا سعی دارند به بهترین نحو ممکن انجام وظیفه نمایند.

۱- آموزش کارکنان ناجا (آموزش بدو خدمت، آموزش ضمن خدمت، آموزش عمومی حفاظتی، دوره های بصیرت و دوره های مدیریتی و...)
 ۲- آگاه سازی کارکنان (سخنرانی و نمایش فیلم حفاظتی)
 ۳- آگاه سازی خانواده ها
 ۴- نمایش فیلم های داستانی و مستند
 ۵- تبلیغات حفاظتی (نمایشگاه ها، برگزاری مسابقات حفاظتی و ...)
 ۶- اطلاعیه های نوشتاری (نشریات، بولتن ها، پوسترها و...)
 ۷- توجیه حفاظتی
 ۸- اشاعه فرهنگ خودپای و خودحفاظتی (شناخت و بررسی تهدیدها و آسیب پذیری ها، نهادینه کردن فرهنگ خودپای و خود حفاظتی،
 ۹- مشاوره حفاظتی و صیانتی

۱- تشویق و تنبیه
 ۲- توجیه و ارشاد
 ۳ اقدامات صیانتی و پیشگیرانه
 ۴- کنترل و نظارت (کنترل مقدماتی یا پیشگیر، کنترل هم گام، کنترل نهایی یا بازخوردی، کنترل زمان وقوع، کنترل گذشته نگر و کنترل آینده نگر)
 ۵- اجرای آیین نامه انضباطی با توجه به وظایف حفاظتی و صیانتی مدیران، فرماندهان و کارکنان در قوانین و آیین نامه ها ماده ۴۸ آیین نامه انضباطی نیروهای مسلح
 ۶- تأمین شرایط و زمینه های مناسب خدمت
 ۷- اجرای برنامه آموزشی و حفاظتی

۱- انتخاب مناسب مدیران، فرماندهان و مسئولان
 ۲- اقدامات پیشگیرانه و صیانتی (جابجایی محل خدمتی و شغل، عزل و...)
 ۳- کنترل و مهار فعالیتهای اقتصادی
 ۴- بالا بردن حقوق و مزایای کارکنان
 ۵- جلوگیری از آلوده شدن کارکنان به مادیات و فساد
 ۶- افزایش بنیه اعتقادی کارکنان
 ۷- آسیب شناسی گزینش و استخدام
 ۸- اشاعه فرهنگ ساده زیستی و عدم تجمل گرایی

۱- گزینش
 ۲- تشویق و تنبیه
 ۳- توجیه و ارشاد
 ۴- امنیت کارکنان (صلاحیت کارکنان حین گزینش، ورود و حین خدمت و رهایی)
 ۵- اشراف اطلاعاتی
 ۶- کنترل و نظارت (کنترل مقدماتی یا پیشگیر، کنترل هم گام، کنترل نهایی یا بازخوردی، کنترل زمان وقوع، کنترل گذشته نگر و کنترل آینده نگر)
 ۷- تغییر و جابه جایی محل کار
 ۸- بازدید، بازرسی،
 ۹- تنبیه های انضباطی
 ۱۰- اخراج
 ۱۱- اقدامات پیشگیرانه و صیانتی.

نمودار) چارچوب نظری و مدل مفهومی تحقیق

نوع و روش تحقیق

روش تحقیق، در این پژوهش از نظرهدف کاربردی است زیرا نتیجه تحقیق در پیشگیری از جرائم مالی کارکنان به روش های مختلف مد نظر قرار خواهد گرفت. از نظر روش توصیفی تحلیلی و از نظر شیوه جمع آوری اطلاعات به صورت پیمایشی انجام شده است. و محقق از مشاهده گر مشارکتی در کنار روش تحقیق استفاده گردیده است.

الف). جامعه آماری: جامعه آماری پژوهش حاضر را تمام فرماندهان، روسا حفاظت اطلاعات و بازرسی و کوپها و پلیس های تخصصی، مدیران، افسران ارشد و کارکنان با

سنوات ۶ سال به بالای پلیس های تخصصی و کوپ های فرماندهی انتظامی ویژه شرق استان تهران در سال ۱۳۹۷ تشکیل داده اند، که تعداد این افراد ۵۵۰ نفر می باشد. براساس جدول مورگان **حجم نمونه** تعداد ۲۲۶ نفر می باشد

ب) روش و ابزار گردآوری اطلاعات: برای گردآوری اطلاعات مورد نیاز تحقیق حاضر از دو روش کتابخانه‌ای و میدانی با مراجعه مستقیم به پاسخگویان پرسش نامه های ذیل اجرا شده است و از آنجائیکه تحقیق حاضر از نوع توصیفی می باشد، همچون بسیاری از مطالعات توصیفی مشابه برای جمع‌آوری اطلاعات موردنظر در جهت بررسی سؤالات از پرسشنامه استفاده گردیده است. سؤالات پرسشنامه از نوع سؤالهای بسته بوده و مقیاس اندازه‌گیری سؤالات، از نوع مقیاس لیکرت بوده است. و یک سوال باز با اخذ پیشنهاد در انتهای پرسشنامه تدوین که پس از جمع‌بندی و رسیدن به حد اشباع رسیده است. در ضمن پژوهشگر بیش از ۱۷ سال در سیستم نظارتی خدمت می نماید و برخی از مشاهدات و پیشنهادات مربوط به این روش می باشد که تفکیک گردیده است و از مشاهده گر مشارکتی در کنار روش تحقیق استفاده گردیده است.

پیشنهادهای کاربردی

الف) با عنایت به اثبات فرضیه تاثیر آموزش های حفاظتی در پیشگیری از جرائم مالی پیشنهاد می گردد:

۱- در راستای آموزش های حفاظتی مقوله های؛ جرائم مالی، عواقب ارتکاب، تهدید و آسیبها و نیز روایات و احادیث در خصوص رعایت حلال و حرام و.. و با استفاده از اساتید خبره و صاحب نظر پیرامون جرائم مالی و عواقب ارتکاب و نیز راههای پیشگیری برنامه ریزی درسی تنظیم و کلاس های مورد نظر با کیفیت بهتر برگزار گردد در دستور کار کلاس های آگاهسازی حفاظتی قرار گیرد.

۲- در هر دوره شش ماهه، باتشکیل اتاق های فکر با تعامل پویا میان مخازن تولید فکر در گستره سازمان و تصمیم گیران نظامی، انتظامی و حتی دیگر دستگاههای امنیتی و نخبگان علمی دانشگاهی، اطلاعات و آموزش منابع را به روز نمایند.

۳- فرماندهی و حفاظت اطلاعات با همکاری عقیدتی سیاسی و متخصصین فضای مجازی، در راستای آموزش های حفاظتی و عقیدتی، نسبت به تهیه و تدوین برنامه های

آگاهسازی و عواقب ارتکاب جرائم مالی از طریق تهیه و ترکیب مستندات، فیلم ها، آموزش مجازی و نشریات الکترونیکی، از طریق فضای مجازی با سلیقه، ظرافت و جذابیت بیشتر برای کارکنان اقدام و این امر بصورت مستمر درانجام مأموریتها و وظایف، جزو اولویت های توجه کارکنان به آنها قرار گیرد.

۴-برگزاری مداوم کلاسهای آگاهسازی خانواده ها و تشریح تهدیدات و آسیب های و آلودگی ها شغلی و محیطی مشاغل کارکنان ناجا و پیامدهای تخلفات و جرائم کارکنان.

پیشنهادهای مرتبط با توجه به روش مشاهده ایی محقق و جمع بندی پیشنهادات باز:

۱-آموزش ها در زمان و محل مناسب باشد (در شیفت استراحت یا در محل های نامناسب و دور افتاده برنامه ریزی نگردد و یا در وقت اداری موجب تعطیلی موقت ماموریت یگان نگردد.

۲-از افراد فاقد صلاحیت که اقدام به اخذ رشوه در امر دادن نمره یا اعلام حضور افراد غایب می نمایند خوداری گردد.

۳-در خصوص نحوه نمره گذاری و اعطای گواهینامه، دوره هایی که مربوط به حقوق و مزایای ترفیعاتی کارکنان می گردد تا حد امکان مساعدت گردد و دوره های آموزشی به دوره های غیر حضوری و الکترونیکی تبدیل گردد.

۴-اجرای طرح چرخشی کارکنان و جابجایی محل خدمت به جهت صیانت از آلودگی های محیطی، توسط فرماندهان

(ب) با عنایت به اثبات فرضیه تاثیر نظارت فرماندهان ومدیران پیشنهادمی گردد:

۱- نتایج مثبت نظارت فرماندهان ومدیران در موضوعات مالی، فرماندهی استان، درنشریه ها وبولتن های مناسب، با نوآوری ویژه تهیه ودر قالب انتظارات فرماندهی از فرماندهان انتظامی و روسا، دراختیار آنان قرار گرفته و با تشویق فرماندهان موفق وتلاشگر در این حوزه، تلاش شود تا فرماندهان ومدیران هم در راستای افزایش خودحفاظتی ونیز نسبت به انجام نظارت حفاظتی در مشاغل ومأموریت های برجسته و بروز اقدام، تا درافکار واذهان آنان نقش ایفاء نماید.

۲-از انتصاب و بکارگیری فرماندهان دارای سوابق جرائم مالی اجتناب گردد.

پیشنهادهای مرتبط با توجه به روش مشاهده ایی محقق و جمع بندی پیشنهادات باز:

۱- با توجه به دستورکارهای ناجا مبنی بر تامین بخشی از بودجه تعمیرات خودرویی، تعمیرات و نگهداشت یگانها و ... تامین آن از سایر ارگانها و نهادهای دولتی مانند شهرداریها و خیرین امنیت ساز و... این امر صرفاً توسط فرماندهان شهرستانها اقدام و از واگذاری این گونه موارد و سایر امورات اقتصادی، که موجب آلودگی کارکنان صف و اجرا می باشد پرهیز گردد.

۲- با توجه به اعمال تنبیه برای فرماندهان و مدیرانی که کارکنان آنها به این جرائم مبادرت می نمایند این امر سبب کتمان آن می گردد بنابراین به منظور افزایش و تاثیر گذاری نظارت، مدیران و روسائی که خود اقدام به کشف جرائم کارکنان تحت امر یا اطلاع به رده های نظارتی می نمایند ترغیب و مورد تنبیه قرار نگیرند.

۳- اعمال عدالت در اعطای اضافه کاری، کارانه و تشویقات و پرهیز از تبعیض، باندبازی و قوم گرایی در انتصابات

۵- استفاده از مسئولینی که حرف و عمل آنها یکی است و پرهیز از شعار دادن و عدم اقدام

۶- از تصدی افراد دارای سنوات پایین و تجربه کم در امورات مدیریتی و فرماندهی اجتناب گردد.

ج) با عنایت به اثبات فرضیه نقش نظارتی رده های نظارتی در پیشگیری از جرائم مالی کارکنان، پیشنهاد می گردد:

۱- حفاظت اطلاعات و بازرسی در راستای نقش نظارتی بر کارکنان انتظامی استان خصوصاً جرائم مالی، علاوه بر وظایف و برنامه های پیش رو اعم از بازدید و بازرسیها و شیوه های کنترلی و... کارکنانی را در خصوص مسائل مالی آموزش تا در صورت انجام هرگونه جرم مالی توسط کارکنان انتظامی، با تسلط و به موقع اقدام و از انجام جرائم مالی پیشگیری گردد.

۲- برخورد قاطع، قانونی و به موقع با کارکنان مجرم با رویکرد عبرت آموزی

پیشنهادهای مرتبط با توجه به روش مشاهده ای محقق و جمع بندی پیشنهادات باز:

۱- با توجه به اخذ رضایت برخی از شاکیان جرائم مالی و یا تغییر نوع جرم در بازرسی نسبت به این تجدید نظر و قاطعیت در برخورد معمول گردد.

۲- بررسی علل و عوامل وقوع جرایم و تخلفات کارکنان با رصد اخبار و گزارشات واصله به ۱۹۷ و مطرح نمودن موضوعات در جلسه قرارگاه جهادی صیانت و جدی گرفتن مصوبات کمیسیون صیانت

د) با عنایت به اثبات فرضیه تاثیر از بین بردن زمینه های آسیب پذیری در پیشگیری از جرائم مالی، مهمترین علل و عوامل جرائم مالی می توان به داشتن ارتباط دوستی با افراد ناباب، ضعف ایمان، داشتن مشکلات شخصی و مالی، داشتن روحیه افزون طلبی، تجمل گرایی، ضعف برخورد سریع و قاطع، نارسایی در توجه به وضعیت معیشتی کارکنان بنابراین پیشنهاد می گردد:

۱- فرماندهی با حفاظت اطلاعات در راستای صیانت کارکنان و پیشگیری از جرائم مالی کارکنان، زمینه های ارتکاب و آسیب پذیریهای کارکنان را شناسایی و در جهت رفع آنها اقدام نماید.

۲- یکی از این زمینه ها که در این پژوهش و در پرسشنامه های کارکنان نیز به چشم می خورد ضعف بودن بنیه مالی کارکنان و پایین بودن حقوق و دستمزد می باشد در این باره، توجه به نیازهای مالی و بالا بردن حقوق کارکنان ضروریست که نیاز است با انعکاس و پیگیری از طریق سلسله مراتب و مسئولین ناچا، این امر محقق گردد.

۳- شناسایی افراد آسیب پذیر، آسیب دیده و مساله دار و تعدیل و جابجایی آنها نیز از مهمترین موارد کنترل آسیب پذیری کارکنان می باشد.

۴- اعطای وام و تسهیلات بانکی برای کارکنان برای مرتفع شدن مشکلات مالی و معیشتی آنان

پیشنهادهای مرتبط با توجه به روش مشاهده ایی محقق و جمع بندی پیشنهادات باز:

۱- برخورد جدی و جلوگیری از ارتباط افراد غیر نظامی محلی و بومی که تحت عناوین مختلف همکاری خبری، خیرین امنیت ساز، معتمدین محلی و ... به یگانها تردد و به جهت واسطه گری و کارچاق کن بودن زمینه ساز آلودگی های کارکنان به مسائل و تخلفات مالی و اخلاقی می گردند.

۲- با توجه به تمرکز نیروهای متخلف در شهرهای حاشیه تهران به علت جدا شدن برخی از شهرستانها از فاتب یا تبعید این نیروها و... نسبت به مدیریت و کنترل آنها به جهت آلوده نمودن سایر کارکنان اقدام گردد

۳- آسیب پذیر ترین طیف کارکنان برابر آمار در ا شرق استان تهران درجه داران و وظیفه ها می باشد بنابراین لزوم اقدامات صیانتی، پیشگیرانه و آموزشی برای این طیف بیشتر از سایر کارکنان ضروری می باشد.

۴- توجه به اعزام کارکنان متقاضی نیازمند در اعزام به مشاغل دوم و دادن حق و حقوق واقعی آنان

۵- با توجه به افزایش جرائم وظیفه ها و آسیب پذیر ترین طیف کارکنان و همچنین واسطه گری و کارچاق کنی آنان پس از خدمت برای سایر کارکنان نسبت به طرح خدمت سربازان به صورت بومی تجدید نظر گردد.

منابع و مأخذ

- ۱- الوانی، سید مهدی. (۱۳۷۹). مدیریت عمومی، نشر نی، چاپ سیزدهم، تهران
- ۲- ابطحی، حسین، خیراندیش، مهدی (۱۳۸۸)، ارائه الگوی خودکنترلی درسازمان بانگرش اسلامی، تدبیر، ش ۲۱۳.
- ۳- پال هرسی و کنت بانچارد (۱۳۷۹)، مدیریت رفتار سازمانی کاربرد منابع انسانی، ترجمه دکتر علی علاقه بند، چاپ سپهر تهران.
- ۴- پیکا، ژرژ، (۱۳۷۶)، جرم شناسی، ترجمه دکتر نجفی ابرندآبادی.
- ۵- جعفری لنگرودی، محمد جعفر، (۱۳۸۰)، ترمینولوژی حقوق، گنج دانش، تهران، شماره ۴۸۵۳.
- ۶- جمشیدی، ناصر، (۱۳۸۸)، آگاهسازی ازنگاهی دیگر، تهران، فصلنامه حفیظ، شماره پنجم.
- ۷- چوکامی، سیامک وعبدینی، فرامرز: (۱۳۹۰)، کالبدشکافی خودحفاظتی، موسسه چاپ وانتشارات دانشگاه جامع امام حسین (ع) تهران
- ۸- خالقی، سمیرا، (۱۳۸۰)، سنجش و ارزیابی انواع پیشگیری از جرم، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس، تهران.
- ۹- دهخدا، علی اکبر، ۱۳۴۲، لغت نامه، دانشگاه تهران.
- ۱۰- کاظمیان، احمد (۱۳۹۶)، جزوه حفاظت و پیشگیری، دوره مدیریت میانی، ساحفا ناجا.

Scientific and preventive investigators from the financial crimes committed by NAJA staff

(. Special East of Tehran province \ Studied in F.)

Major Ahmad Reza Farasi Dr. Akbar Storki

Abstract

Re serch field:The overall objective of this research is to identify scientific and preventive approaches to the financial crimes of the special operations command officers of the eastern province of tehran.

Due to the wide rango of missions, all staff, especially specialist police officers and police officers are subject to numerous harm and threats,including financial crimes.

In this reserch, therole and impact of training classes on the supervision of commanders and managers on the elimination of vulnerability and regulatory oversight in preventing financial crimes of employees has been analyzed.

Reserch method and statistical society: This research is in terms of applied and descriptive analytical method with a surveg approach: The research environment od ۵۵۰ commander_in_chiefs from the protection of in spection in formation and specialized police and other staff in the eastern province of tehran with a history of ۶ years up in ۱۳۹۷.A ccording to morgan's table, the sample size is ۲۲۶ people.To types of librery and field methods have been used to collect in formation.The main tool fer collecting information is questionnaire and ۳۸ measurement questions of likert quertionnaire were used and for data analysis a sing SPSS software.The correlatin coefficient and t_test were used to test the questions.

results and suggestions: The results indicate that all of these are effective, hut their impact was not the same, in the most recent priority, eliminating the vulnerability of the most influential and then super vising the commanders and managers and super vising

the oversight categories is the most influential and protective training. Based on the findings and results obtained in this research, the most important suggestions, run spin plan, dealing with external and obesity, getting the approval of the commission for protection seriously, serious and deterrent controls and commanders, helping staff livelihood and resolute and timely handing of abusive employees of executive staff in economic affairs has been announced.

Keyword: Prevention, protection, financial crimes, - NAJA, staff, mass, vulnerability, east of tehran provinc

